

Piráti jsou proevropská strana, jejímž cílem je, aby ČR zůstala v hlavním proudu evropské integrace a cílevědomě zde prosazovala své zájmy a aktivně se podílela na utváření budoucnosti Evropy. Stabilita eurozóny je jedním z pilířů stability a prosperity Evropské unie. Přijetí by ulehčilo život českým podnikatelům, kterým by klesly náklady za pojištění proti výkyvům kurzu, přitáhlo by zahraniční investory a český akciový trh by se stal atraktivnějším. Lidem by se ulehčilo cestování a studium v zahraničí a zjednodušilo by se srovnávání cen s jinými zeměmi.

Finanční krize v letech 2008 - 2010 udělila eurozóně důležitou lekci, která značně otřásla důvěrou evropských občanů v euro. Tato krize byla důsledkem nezodpovědného zadlužování států a bank, které se díky spekulacím výkyvům náhle ocitly na pokraji bankrotu. V reakci na to byly přijaty reformy - aby se předešlo neřízenému zadlužování, byl přijat *Evropský fiskální pakt*. Jako pojistka proti spekulacím útokům na státní dluhopisy vznikl *Evropský stabilizační mechanismus* (ESM). Záchrana bank přestala být věcí jednotlivých členských států, ale díky *Jednotnému mechanismu pro řešení bankovních problémů* (SRM) je posuzována společně, nezávislým evropským orgánem.

I když tyto nástroje nejsou dokonalé, poskytují eurozóně větší stabilitu než má finanční systém samotné České republiky využívající českou korunu. To s sebou nese menší důvěru investorů a větší náklady na zajištění. Důsledky jsme pocítili například během koronavirové krize. Během jednoho měsíce poklesl kurz koruny o 10 %, což přineslo zdražování a ztrátu kupní síly českých občanů. To dalece převyšuje zdražení po přijetí € na ceny ve všech státech, které doposud do eurozóny přistoupily (zdražení bylo cca ve výši 0,3 %).

Nestabilní kurz nepředstavuje problém pouze pro spotřebitele, ale i české firmy. Ty, které obchodují se zahraničím, se proti kurzovým výkyvům musejí zajišťovat nákupem finančních derivátů. Řada z nich proto dobrovolně na euro sama přešla. To je důvodem, proč přijetí eura podporuje například český Svaz průmyslu a dopravy.

Je pravda, že zlevnění koruny může poskytnout výhodu firmám, které se orientují na export surovin a dalšího zboží s nízkou přidanou hodnotou. Opakovaná politika zlevňování koruny však způsobila, že jsme si vybudovali "levnou ekonomiku". Umíme konkurovat jen tak, že si neustále srážíme platy. Slabá koruna nám umožňuje vyhnout se skutečným reformám, digitalizaci, ekonomice s vyšší přidanou hodnotou. Umožňuje nám přežívat se špatnou správou. Domníváme se, že vstup do eurozóny by napomohl transformaci české ekonomiky z montovny na mozkovnu.

Připravili jsme proto plán, jak postupně připravit ČR na přijetí eura, aby to bylo oboustranně výhodné. ČR i EU musí provést několik důležitých reforem a rozhodnutí. Jediným cílem těchto kroků ale není přijetí eura, každý z nich má smysl i sám o sobě a přispěl by k větší finanční stabilitě ČR.

Chceme

- Využívat a rozvíjet mechanismy pro řešení dluhů států (ESM) a bank (SRM) zodpovědně, aby se předešlo morálnímu hazardu
- Důsledně vynucovat dodržování Fiskálního paktu a dalších rozpočtových pravidel členských států i Evropské unie jako takové
- Zohlednit v Evropském stabilizačním mechanismu pozici ekonomicky slabších států.
- Obnovit pravidelné posuzování plnění kritérií pro vstup do eurozóny
- Opět jmenovat Národního koordinátora pro zavedení eura
- Přijmout v České republice finanční ústavu
- Vytvořit ze sektorové daně na finanční instituce zdroj financí pro ESM
- Navázat platy ve státním sektoru na výkon ekonomiky
- Přejít na pevný kurz k euru v rámci ERM II

- Přijmout jasná pravidla pro fungování eurozóny

Jasná pravidla fungování eurozóny

Klíčová rozhodnutí týkající se financování zadlužených států se nyní konají na tajných zasedáních ministrů financí eurozóny (Euroskupina). Zasedání někdy trvá do brzkého rána, kdy ministři financí ohlašují, že dalším zadlužením zachraňují eurozónu. Požadujeme, aby byl pro tato jednání vytvořen transparentní proces. Jednání by měl řídit evropský ministr financí, a jeho rozhodnutí podléhat schválení Evropského parlamentu.

Dluhová past, do které se dostalo Řecko je pouze symbolem tohoto problému, se stejnými obtížemi se potýkala řada dalších států. Řecko je malá ekonomika, která se do eurozóny dostala podvodem, jeho odchod z eurozóny byl reálnou možností. V případě Itálie nebo Španělska ale neexistuje dobré řešení. Musí existovat předem daná jasná pravidla, které umožní státům redukovat jejich zadlužení, státy nesmí být rukojmím věřitelů. Měnovou unii je třeba co doplnit rozpočtem proporcčně odpovídajícím potřebám tvorby společné hospodářské politiky (fiskální unii). Ta by měla směřovat i k vytvoření chybějícího sociálního pilíře. Budeme v tomto směru prosazovat evropský nepodmíněný příjem.

Finanční ústava

Jak ukazují příklady jižních států, je důležité nejen zvládnout Maastrichtská kritéria a přijmout euro, ale i úspěšně zvládnout období po jeho přijetí. Náhlé zastavení zvýšeného přísunu zahraničních investic nebo levného přístupu k penězům pro podniky i vládu může přivést zemi do dluhové pasti. Je proto klíčové přijmout finanční ústavu omezující státní deficity a zvládnout měnovou expanzi obchodních bank. Zákon o rozpočtové odpovědnosti, který přijala současná vláda, považujeme za nekvalitní. Je poměrně tvrdý na samosprávy, ale bezzubý vůči státnímu rozpočtu. Navíc omezující opatření přicházejí až ve chvíli, kdy je za pět minut dvanáct. Odpovědný přístup k financím je nutný každý rok. Proto bychom chtěli navrhnout ústavní zákon, podle kterého by se výše schodku státního rozpočtu musela schvalovat ústavní většinou. To by do velké míry stabilizovalo i daňové prostředí v ČR.

Navázání platů ve státním sektoru na výkon ekonomiky by mělo dva pozitivní důsledky. Zaprvé by odstranilo předvolební folklór v podobě zvýšení mezd určitým skupinám, kterým se často dorovnáva vývoj platové úrovně za předchozí 4 roky. Tím by se umožnilo řešit problémy více systémově.

Druhým důvodem je snížení výdajů státu na platy během ekonomických recesí, kdy mu zároveň klesají příjmy a rostou sociální výdaje. Politicky jinak neprůchodný krok by tak mohl zmenšit potřebu zvyšování daní nebo tvrdých škrťů.

Přechod na pevný kurz k euru v rámci režimu ERM II

Pro úspěšné přijetí eura je důležité postupně dále sladovat hospodářský cyklus ČR s eurozónou. Proto navrhujeme nejprve přejít z nezávislého plovoucího kurzu na zavěšený korigovaný kurz v rámci režimu ERM II, kdy by bylo cílem ČNB držet co nejstabilnější kurz a zároveň inflaci pod 3 %. Po vytvoření dostatečných devizových rezerv pak přijít na měnový výbor, ve kterém změny kurzu mimo definované rozpětí ERM II ($\pm 15\%$) podléhají schválení parlamentem. Z ekonomického hlediska jde o faktické připojení k eurozóně, ale bez přistoupení k systému ESM. Vstup do ERM II by nám umožnil snadnější a rychlejší přijetí eura ve chvíli, kdy bychom se pro to rozhodli. Podmínkou přechodu na společnou měnu je totiž předchozí alespoň dvouleté bezproblémové fungování v ERM II. Ideální by bylo přijmout tento režim v roce 2022, abychom mohli euro přijmout v roce 2024. V praxi se to však stane spíše o něco později - například Lotyšsko v ERM II fungovalo 5 let před eurem a Dánsko v něm zůstává již přes 40 let.

ČNB je nyní značně omezena v možnostech měnové politiky, neboť nemůže jít s úrokovými sazbami již dolů, ale ani nahoru, neboť zvýšený úrokový diferenciál oproti eurozóně by přilákal další spekulace.

Kromě nákupu devizových rezerv má ještě druhý nástroj - nákup státních dluhopisů. Jeho používání se v posledních letech ve světě stále rozšiřuje. Podmínkou, aby tento pro stát výhodný nástroj mohl být více využíván, by byla existence opravdu kvalitní finanční ústavy, která by zachovala rozumné státní rozpočty.

FAQ

Nebude se mezitím v EU rozhodovat o nás bez nás?

Bude. Otálení ovšem situaci pouze zhoršuje. Česká ekonomika se díky své silné závislosti na vývozu řídí hospodářským cyklem celého evropského kontinentu, do jehož ovlivňování ovšem Česko nemůže mluvit. Proto nechceme být pasivním pozorovatelem, chceme spoluurčovat vlastní osud.

Odchodem Velké Británie a vstupem Chorvatska, Bulharska a Rumunska do eurozóny se navíc dále posouvá rovnováha mezi státy platícími eurem a těmi ostatními. Těžiště rozhodování se tak posouvá do eurozóny samotné a státy mimo - včetně České republiky - na něj ztrácejí vliv.

Proč chcete řídit kurz?

Chceme dát českým zaměstnancům a střadatelům jistotu, že jejich platy a úspory nebudou náhlým výkyvem kurzu znehodnoceny. Mnoho zboží (elektronika, léky, palivo, potraviny,....) dovážíme ze zahraničí. Při propadu kurzu tedy zdraží. Likvidační může být i pro lidi, kteří z libovolného důvodu mají dluh v cizí měně (např. hypotéka na Slovensku).

Režim se jistě nebude líbit těm, kteří odmítají jakékoliv státní zásahy do ekonomiky. Ale je to přesně to, co dělá a dělala Čína, a v podstatě je nemožné argumentovat, že z jejího pohledu byl tento přístup ekonomicky nevýhodný. Za druhé je to přesně to, co bychom dělali, kdybychom přijali euro, jen ta ohromná finanční nerovnováha by nešla použít na splácení státního dluhu, ale ležela by na imaginárním, nikdy nevyužitém účtu ČNB. A za třetí je to přesně to, co z ekonomického pohledu dělá Německo. V případě rozbití eura by jeho měna prudce vystřelila nahoru a následoval by hospodářský pokles. Za čtvrté, nám to dává možnost přijmout euro rychle, až se nám to bude hodit. Jinak bychom museli 2-3 roky čekat a to by se nám vůbec nemuselo vyplatit.

Finanční ústava a austerita

Politika austerity (šetření) je velmi špatný recept pro zemi, která se nachází v silné recesi. Pokud se však vzdáme vlastní měny a dostaneme se do problémů, bude to přesně to, co nám bude věřiteli ordinováno. Je proto důležité průběžně držet zadlužení nízké, abychom v situacích, kdy i Kalousek zvedá daně, byli svými pány a mohli se zadlužit. Pokud je zadlužení země vysoké, státní dluhopisy dané země většinou drží hlavně domácí banky. Větší odpis státního dluhu tak znamená krach domácích bank a penzijních fondů. Tím se stát dostává do dvojitého problému. Finanční ústava by proto především měla řešit průběžné hospodaření, ne až situaci, kdy je pozdě a stát nemá moc na výběr.

Inflace

Pokud se hospodářská úroveň a platy v ČR budou přibližovat západní Evropě, přijetí eura bude znamenat inflaci ve službách, neboť ji již nebude možno částečně vyrovnávat změnou kurzu. Dlouhodobě na cenu zboží to vliv mít nebude, neboť již dnes je mnohdy nakupujeme za vyšší ceny než za hranicemi. Ve všech nově přistoupičích zemích eurozóny se zvýšila inflace kvůli euru jenom jednorázově a jenom o max. 0.3 %, takže zanedbatelně.

Bude o přijetí referendum?

Nebude, referendum už bylo. Česká republika se zavázala euro přijmout hlasováním v referendu při schvalování vstupu do Evropské unie. Tento závazek je součástí přístupové smlouvy.

Neztratíme přijetím eura suverenitu?

Ačkoliv bychom přijetím eura ztratili možnost samostatně ovlivňovat měnovou politiku ČR, je nutné si uvědomit, že česká ekonomika je už nyní silně závislá na eurozóně a de facto roste i padá s ní, a to bez možnosti se přímo podílet na rozhodování o její budoucnosti. Podíl exportu z ČR do zemí EU v roce 2018 činil 84,1 % (32,4 % jen Německo).